

Orzeczenie Trybunału z dnia 22 czerwca 1989 r.

Fratelli Costanzo SpA przeciwko Comune di Milano

Wniosek o wydanie orzeczenia wstępnego złożony przez Tribunale amministrativo regionale della Lombardia, Włochy

Zamówienia publiczne na roboty budowlane - rażąco niskie oferty - bezpośredni skutek zastosowania dyrektyw przez władze administracyjne

Sprawa C-103/88 ("Costanzo")

Sprawozdania Trybunału Europejskiego 1989, str.1839

Streszczenie

1. Art. 29 ust. 5 Dyrektywy 71/305, od którego stosowania państwa członkowskie nie mogą odstąpić w żadnym istotnym stopniu, zabrania państwom członkowskim wprowadzania przepisów prawnych, które wymagają automatycznego odrzucenia ofert złożonych w ramach zamówień publicznych, według kryterium arytmetycznego, zamiast zobowiązania pomiotów zamawiających do przeprowadzenia procedury weryfikacji określonej w dyrektywie, umożliwiającej podmiotowi składającemu ofertę przedstawienie wyjaśnień.

państwa członkowskie mogą wymagać, by oferty przetargowe były analizowane w przypadku podejrzenia rażąco niskich cen, a nie tylko wtedy, gdy w sposób oczywisty przedstawiają rażąco niskie ceny.

Władze administracyjne, włącznie z władzami gmin, podlegają tym samym zobowiązaniom jak sądy danego państwa, jeżeli chodzi o obowiązek zastosowania postanowień art. 29 ust. 5 dyrektywy oraz wstrzymania się od stosowania tych przepisów danego państwa, które nie są z nimi zgodne.

2. Zawsze ilekroć przepisy dyrektywy, biorąc pod uwagę ich treść, mają charakter bezwarunkowy i wystarczająco precyzyjny, przepisy takie mogą być powoływane przez osoby występujące przeciwko państwu, o ile państwo to nie wdrożyło dyrektywy do swojego porządku prawnego do końca przewidzianego terminu lub jeżeli wdrożyło taką dyrektywę w nieprawidłowy sposób. O ile zostaną spełnione warunki, zgodnie z którymi osoby mogą powoływać się na postanowienia dyrektywy w postępowaniu przeciwko sądom krajowym, to wszystkie organy władz administracyjnych, wraz z władzami zdecentralizowanymi, takimi jak gminy, są zobowiązane do stosowania tych przepisów.

Strony

Sprawa 103/88

Wniosek złożony do Trybunału zgodnie z Art. 177 Traktatu przez Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia (lokalny sąd administracyjny Lombardii), o wydanie orzeczenia wstępnego dotyczącego postępowania prowadzonego przed tym sądem między Fratelli Costanzo SpA, firmą powołaną zgodnie z prawem włoskim, z siedzibą w Misterbianco

a Comune di Milano (gmina Mediolan)

dotyczącego interpretacji art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC z 26 lipca 1971 r. dotyczącej koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane (OJ 1971 (II), str. 682) oraz art. 189 ust. 3 Traktatu.

(...)

Podstawy orzeczenia

Wnioskiem z dnia 16 grudnia 1987 r., złożonym do Sekretariatu Trybunału w dniu 30 marca 1988 r., Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia zwrócił się do Trybuna-

łu o wydanie orzeczenia wstępnego zgodnie z art. 177 Traktatu, dotyczącego interpretacji art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC z dnia 26 lipca 1971 r. koordynującej proce-

dury udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane (OJ 1971 (II), str. 682) oraz art. 189 ust. 3 Traktatu.

Fratelli Costanzo Sp A (dalej zwany "Costanzo"), powód w postępowaniu głównym, wystąpił o uchylenie decyzji gminy Mediolan (Zarząd Gminy) o odrzuceniu oferty złożonej przez Costanzo, dotyczącej wykonania robót budowlanych i wybraniu oferty złożonej przez Lodigiani SpA (dalej zwany "Lodigiani").

Art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC stanowi:

"Jeżeli w przypadku danego zamówienia oferty są oczywiście rażąco niskie w stosunku do świadczenia zamawiający jest zobowiązany zweryfikować szczegóły ofert przed podjęciem decyzji o udzieleniu zamówienia. Wynik takiej weryfikacji powinien być brany pod uwagę. W tym celu zamawiający jest obowiązany wymagać od oferenta przedstawienia koniecznych

wyjaśnień oraz, w uzasadnionych przypadkach, wskazać, które elementy oferty są dla niego nie do przyjęcia.

Jeżeli dokumentacja dotycząca zamówienia przewiduje udzielenie zamówienia na podstawie kryterium najniższej ceny, zamawiający jest obowiązany uzasadnić przed Komitetem Doradczym d/s Zamówień Publicznych, utworzonym decyzją Rady z dnia 26 lipca 1971 r., powód odrzucenia ofert uznanych przez niego za zbyt niskie".

Art. 29 ust. 5 Dyrektywy 71/305 został wdrożony we Włoszech trzecim paragrafem art. 24 Ustawy Nr 584 z 8 sierpnia 1997 r. wprowadzającym zmiany do procedury udzielania zamówień publicznych zgodnie z dyrektywami Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (Dz.U. Republiki Włoskiej Nr 232 z 26 sierpnia 1977 roku, str. 6272). Treść przepisu jest następująca:

"Jeżeli w przypadku danego zamówienia oferty są rażąco niskie w stosunku do świadczenia, zamawiający, po zwróceniu się do oferenta o przedstawienie wymaganych wyjaśnień oraz wskazaniu, w uzasadnionych przypadkach, jakie elementy są dla niego nie do przyjęcia, jest zobowiązany zweryfikować szczegóły ofert a kiedy uzna ofertę za nie kwalifikującą się, może ją odrzucić. W takim jednak przypadku, jeżeli kryterium udzielenia zamówienia jest najniższa cena, zamawiający jest zobowiązany zawiadomić Ministra Robót Publicznych o odrzuceniu oferty wraz z podaniem powodów takiej decyzji. Minister jest odpowiedzialny za przekazanie tej informacji w terminie określonym w pierwszym paragrafie art. 6 niniejszego rozporządzenia, do Komitetu Doradczego d/s Zamówień Publicznych, powołanego przez Europejską Wspólnotę Gospodarczą".

Następnie w roku 1987 rząd włoski przyjął kolejno trzy rozporządzenia z mocą ustawy, uzupełniające doraźnie art. 24 ust. 3 Ustawy Nr 584 (rozporządzenie z mocą ustawy

nr 206 z 25 maja 1987 roku, Gazzetta Ufficiale Nr 120, 26.5 1987, str. 5, rozporządzenie z mocą ustawy nr 302 z 27 lipca 1987 roku, Gazzetta Ufficiale Nr 174, 28.7.1987, str. 3, oraz rozporządzenie z mocą ustawy Nr 393 z 25 września 1987 roku, Gazzetta Ufficiale Nr 225, 26.9 1987, str. 3).

Każde z trzech powyższych rozporządzeń zawiera art. 4 o identycznej treści:

"W celu przyspieszenia procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane w terminie do dwóch lat od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia z mocą ustawy, oferty, które są niższe o większy procent niż przeciętne procentowe rozbieżności pomiędzy wszystkimi złożonymi ofertami, powiększone o wartość procentową, jaka powinna być podana w zaproszeniu, będą uznawane za rażąco niskie w rozumieniu art. 24 ustawy nr 584 z 8 sierpnia 1977 roku i zostaną wykluczone z procedury przetargowej".

6. Rozporządzenia te utraciły moc ponieważ nie zostały zmienione w ustawie w terminie określonym w Konstytucji Włoskiej. Niemniej jednak, kolejny przepis określił, że skutki środków prawnych, które zostały zgodnie z nimi podjęte pozostawały prawomocne (art. 1 (2) Ustawy nr 478 z 25 listopada, Gazzetta Ufficiale Nr 277, 26.11. 1987, str. 3).

7. Podczas prac przygotowawczych do mistrzostw świata w piłce nożnej w 1990 r. organizowanych we Włoszech, gmina Mediolan ogłosiło przetarg na roboty budowlane na terenie stadionu. Kryterium udzielenia zamówienia była najniższa cena.

8. Zaproszenie do składania ofert określało, że zgodnie z art. 4 rozporządzenia z mocą ustawy nr 206 z 25 maja 1987 r., oferty które są niższe niż podstawowa ustalona dla zamówienia cena o procent większy niż 10 punktów poniżej średniej kwoty procentowej ofert przyjętych, będą uważane za rażąco niskie i w konsekwencji odrzucane.

9. Oferty przyjęte do przetargu przekraczały ustaloną podstawową cenę robót przeciętnie o 19,48%. Zgodnie z zaproszeniem do przetargu każda oferta, która nie przekraczała podstawowej ceny o przynajmniej 9,48% została automatycznie wyeliminowana.

10. Oferta złożona przez Costanzo była poniżej ustalonej podstawowej kwoty. W konsekwencji, 6 października 1987 roku, Gmina Giunta, zgodnie z art. 4 rozporządzenia z mocą ustawy nr 393 z 25 września 1987 roku, w międzyczasie zastąpionym przez rozporządzenie z mocą ustawy przytoczonym w zaproszeniu do przetargu, postanowiła odrzucić ofertę Costanzo i wybrać ofertę Lodigiani, która to oferowała najmniejszą cenę z tych wszystkich ofert, które zdołały spełnić warunki przedstawione w zaproszeniu do przetargu.

10. Costanzo odwołał się od tej decyzji do Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia stwierdzając, między innymi, że przetarg był niezgodny z prawem, ponieważ opierał się na rozporządzeniu niezgodnym z art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305.

12. Dlatego też sąd krajowy skierował poniższe wątpliwości do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia wstępnego:

"A - Czy biorąc pod uwagę, że zgodnie z art. 189 Traktatu, postanowienia przedstawione w dyrektywie mogą dotyczyć " skutku jaki ma być osiągnięty " (dalej zwane "postanowienia co do skutków") lub "formy i metod" wymaganych do osiągnięcia danego skutku (dalej zwane "postanowienia co do formy i metod"), zasada określona w art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC z 26 lipca 1971 r. (która stanowi, że jeżeli oferta jest oczywiście rażąco niska,

zamawiający powinien "zweryfikować szczegóły" oferty i zwrócić się do oferenta o przedstawienie potrzebnych wyjaśnień, wskazując, w uzasadnionych przypadkach, które elementy są dla niego nie do zaakceptowania), jest "przepisem co do skutków" i jego charakter zmusza władze włoskie do jej wdrożenia bez dokonania jakichkolwiek zmian w treści przepisu (tak jak w rzeczywistości uczyniły to w art. 24 ust. 3 ustawy nr 584 z 8 sierpnia 1997), czy też ma ona charakter "postanowienia co do formy i metod", skutkującym tym, że Republika Włoska mogła się od niej uchylić stwierdzając, że tam gdzie oferta jest rażąco niska, oferta ta powinna być natychmiast automatycznie odrzucona, bez przeprowadzenia weryfikacji jej elementów i bez zwrócenia się do oferenta o przedstawienie "wyjaśnień" dotyczących "rażąco niskiej oferty"?

B - W przypadku gdy odpowiedź na pytanie punktu A jest negatywna, (tzn. art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC ma być interpretowany jako "przepis co do formy i metod"):

B1. Czy Republika Włoska (po wdrożeniu powyższego przepisu mocą Ustawy nr 584 z

8 sierpnia 1977 r. bez wprowadzenia zmian w treści dotyczącej postępowania w przypadku zaniżonych ofert) zachowuje prawo do zmiany obowiązującego krajowego przepisu?

W szczególności, czy art. 4 rozporządzenia z mocą ustawy Nr 206 z 25 maja 1987 roku,

Nr 302 z 27 lipca 1987 i Nr 393 z 25 września 1987 roku (treść tych rozporządzeń jest jednakowa) mogły zmienić Art. 24 Ustawy nr 584 z 8 sierpnia 1997 roku?

B2. - Czy (identyczny) art. 4 powyższych rozporządzeń mógł zmienić art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC, wprowadzony Ustawą nr 584 z 8 sierpnia 1977 roku, bez podania właściwych powodów takiej zmiany, zważywszy, że podanie powodów, które jest obowiązkowe w przypadku prawodawstwa Wspólnoty (patrz art. 190 Traktatu) jest także wymagane prawodawstwem krajowym przyjętym dla umocowania prawodawstwa Wspólnoty (które dlatego jest prawodawstwem podrzędnym i z uwagi na brak przeciwwskazań, czy musi podlegać zasadzie, która wymaga by w ramach "podstawowego" prawodawstwa określać powody)?

C - Czy, w którymkolwiek przypadku zachodzi kolizja między art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC a następującymi postanowieniami:

trzeci paragraf art. 24 ustawy nr 584 z 8 sierpnia 1977 r. (dotyczący "rażąco" niskich ofert, zważywszy że dyrektywa dotyczy ofert, które są "oczywiście" rażąco niskie, wymaga weryfikacji szczegółów jedynie w przypadkach "oczywistej" sztuczności cen;

art. 4 Rozporządzenia z mocą ustawy nr 206 z 25 maja 1987 roku, nr 302 z 27 lipca 1987 r. i nr 393 z 25 września 1987 roku (które nie wymagają wstępnej weryfikacji szczegółów oraz żądania wyjaśnień od zainteresowanej strony, w przeciwieństwie do art. 29 ust. 5

dyrektywy; ponadto w/w rozporządzenia nie odnoszą się do "oczywiście rażąco niskich ofert" i w takim stopniu wydają się nieprawidłowe, tak jak ustawa nr 584 z 8 sierpnia 1977 roku?

D - Jeżeli Trybunał uzna, że wyżej wymienione postanowienia prawodawstwa włoskiego są sprzeczne z art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC, to czy władze gminy były upoważnione lub zobowiązane do pominięcia krajowych przepisów, które były sprzeczne z wyżej wymienionym przepisem Wspólnoty (konsultując się z centralnymi władzami, w przypadkach koniecznych), czy też takie prawo lub obowiązek jest przyznane wyłącznie sądom krajowym?

14. Dla pełniejszego przedstawienia stanu faktycznego sprawy, obowiązującego prawodawstwa, toku postępowania oraz pisemnych obserwacji przedłożonych Trybunałowi, które są przytaczane lub dyskutowane poniżej w stopniu potrzebnym dla uzasadnienia postanowienia Trybunału, odniesiono się do protokołu z przesłuchania.

Druga część trzeciego zagadnienia oraz pierwsze zagadnienie

15. Co się tyczy drugiej części trzeciego zagadnienia, Tribunale amministrativo regionale pragnie ustalić, czy art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305 zakazuje państwom członkowskim wprowadzania przepisów, zgodnie z którymi następuje automatyczne wykluczenie z procedury udzielania zamówień publicznych niektórych ofert według kryterium arytmetycznego, zamiast zobowiązania zamawiających do stosowania procedury weryfikacji, określonej w dyrektywie, dając oferentowi możliwość przedstawienia wyjaśnień.

W pierwszym zagadnieniu stawia pytanie, czy państwa członkowskie mogą, podczas wdrażania Dyrektywy Rady 71/305, odstąpić w jakimkolwiek stopniu od treści art. 29 ust. 5.

16. W odniesieniu do drugiej części trzeciego zagadnienia, należy zauważyć, że art. 29 ust. 5 Dyrektywy 71/305 wymaga, aby zamawiający weryfikował szczegóły ofert, które są oczywiście rażąco niskie, i z w związku z tym zobowiązuje zamawiających do żądania od oferenta przedstawienia wyjaśnień. Art. 29 ust. 5 zobowiązuje ponadto zamawiających do wskazania, w uzasadnionych przypadkach, które elementy takich wyjaśnień są dla nich nie do zaakceptowania. Wreszcie, jeżeli kryterium udzielenia zamówienia jest najniższa cena, to zamawiający zobowiązani są uzasadnić przed Komitetem Doradczym powołanym Decyzją Rady z 26 lipca 1971 r. (OJ 1971 (II), str.693) odrzucenie oferty, którą uznaje za rażąco niską.

17. Gmina Mediolan Comune di Milano oraz rząd włoski utrzymują, że zastępowanie procedury weryfikacji przewidzianej w art. 29 ust. 5, dającej oferentowi możliwość przedstawienia swoich racji, przez kryterium arytmetyczne jest zgodne z celem tego

przepisu. Podkreślają, że celem tego przepisu jest, zgodnie z orzeczeniem Trybunału z dnia 10 lutego 1982 r. w sprawie 76/81 Transporoute przeciwko Ministrowi Robót Publicznych ((1982)) 417, str. 428), ochrona oferentów przed arbitralnym postępowaniem ze strony zamawiającego. Kryterium arytmetyczne dla odrzucenia ofert jest całkowicie bezpieczne. Kolejną jego zaletą jest szybsze niż w przypadku procedury przewidzianej w dyrektywie postępowanie.

18. Powyższy argument nie może być podtrzymany. Kryterium matematyczne pozbawia oferentów, którzy złożyli wyjątkowo niskie oferty, możliwości wykazania, że te oferty są prawdziwe. Zastosowanie tego kryterium jest sprzeczne z założeniem Dyrektywy 71/305, a mianowicie z polityką promocji rozwoju skutecznej konkurencji w sferze robót budowlanych.

19. Odpowiedź na drugą część trzeciego zagadnienia musi dlatego brzmieć, że art. 29 ust. 5 Dyrektywy 71/305 zakazuje państwom członkowskim wprowadzania przepisu, który przewiduje automatyczne odrzucanie ofert złożonych w ramach postępowań o zamówienia publiczne na roboty budowlane zgodnie z kryterium arytmetycznym, zamiast zobowiązania zamawiających do zastosowania procedury weryfikacji określonej w dyrektywie, dającej oferentowi możliwość przestawienia wyjaśnień.

20. W odniesieniu do pierwszego zagadnienia należy zauważyć, że aby umożliwić oferentom składającym wyjątkowo niskie oferty, wykazanie, że ich oferty są prawdziwe, Rada, na mocy art. 29 ust. 5 Dyrektywy 71/305 ustanowiła ścisłe, szczegółowe procedury weryfikacji ofert podejrzanych o rażąco niskie ceny. Cel dyrektywy byłby zagrożony, gdyby państwa członkowskie mogły, wdrażając art. 29 ust. 5 dyrektywy, odstąpić od treści tego postanowienia w jakimkolwiek stopniu.

21. Odpowiedź na pierwsze zagadnienie powinna brzmieć, że wykonując Dyrektywę Rady 71/305 państwa członkowskie nie mogą odstąpić w żadnym istotnym stopniu od postanowień Art. 29 ust. 5 tej dyrektywy.

Zagadnienie drugie

22. W zagadnieniu drugim sąd krajowy stawia pytanie, czy po wdrożeniu art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305, bez odstąpienia w jakimkolwiek stopniu od jego merytorycznej treści, państwa członkowskie mogą następnie zmienić przepisy krajowe, a jeżeli tak, to czy muszą podać uzasadnienie takiej zmiany.

23. Sąd krajowy podniósł to zagadnienie tylko na wypadek, gdyby odpowiedź na pierwsze zagadnienie brzmiała, że państwa członkowskie mogą, podczas stosowania art. 29 ust. 5 Dyrektywy 71/305, odstąpić od treści tej dyrektywy.

24. W świetle odpowiedzi uzyskanej na zagadnienie pierwsze, drugie zagadnienie staje się bezprzedmiotowe.

Pierwsza część trzeciego zagadnienia

25. W pierwszej części trzeciego zagadnienia, sąd krajowy pragnie ustalić, czy art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305 zezwala państwowym członkowskim na egzekwowanie weryfi-

kacji ofert, jeżeli okażą się one rażąco niskie, a nie tylko kiedy są oczywiście rażąco niskie.

26. Procedura weryfikacji powinna być stosowana w każdym przypadku, kiedy zamawiający badają oferty, przedstawiające rażąco niskie ceny. W konsekwencji, bez względu na próg zezwalający na rozpoczęcie tej procedury, oferenci mogą być pewni, że nie będą wykluczeni z udziału w przetargu bez możliwości przedstawienia wyjaśnień dotyczących prawdziwości ich ofert.

27. Wynika z tego, że odpowiedź na pierwszą część trzeciego zagadnienia powinna brzmieć, iż art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305 zezwala państwowym członkowskim na żądanie, aby oferty były weryfikowane w przypadku, kiedy wydają się być rażąco niskie, a nie tylko kiedy są oczywiście rażąco niskie.

Czwarte zagadnienie

28. W czwartym zagadnieniu, sąd krajowy pragnie ustalić, czy władze administracyjne, włącznie z władzami gminy, mają ten sam obowiązek co sąd krajowy, stosowania postanowień art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305 oraz odstąpienia od krajowych przepisów sprzecznych z nimi.

29. W swoim postanowieniu, z dnia 19 stycznia 1982 r., sprawa 8/81 Becker przeciwko Finanzamt Muenster-Innenstadt (1982) 53, str. 71 oraz 26 lutego 1986 r., sprawa 152/84 Marshall przeciwko Southampton oraz South-West Hamshire Area Health Authority (1986) 723, str. 748), Trybunał orzekł, że tam gdzie postanowienia dyrektywy, o ile chodzi o ich treść, są bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne, to takie postanowienia mogą być przytaczane przez osobę występującą przeciwko państwu, jeżeli państwo to nie wdrożyło tej dyrektywy do krajowego porządku prawnego w przewidzianym terminie lub jeżeli nie wdrożyło jej w sposób prawidłowy.

30. Należy zauważyć, że powodem dla którego osoba prywatna może, zgodnie z okolicznościami podanymi powyżej, powoływać się na postanowienia dyrektywy w

postępowaniu przed sądami krajowym jest to, że obowiązki wynikające z tych przepisów są wiążące dla wszystkich władz państw członkowskich.

31. Co więcej, byłoby sprzeczne z w/w zasadą to, że podczas gdy osoba prywatna może powoływać się na postanowienia dyrektywy, spełniające warunki określone powyżej, podczas krajowego postępowania sądowego celem uzyskania wyroku sądowego przeciwko władzom administracyjnym, władze te nie mają obowiązku stosować postanowień dyrektywy oraz odstąpienia od tych przepisów prawa krajowego, które są w kolizji z nimi. Stąd też, ilekroć warunki, zgodnie z którymi Trybunał uznał, że osoby prywatne mogą powoływać się na postanowienia dyrektywy w postępowaniu przed sądami krajowymi są spełnione, wszystkie organy administracji, także organy zdecentralizowane, takie jak gminy, są zobowiązane do stosowania tych postanowień.

32. Zważywszy szczególnie na art. 29 ust. 5 Dyrektywy 71/305, z dyskusji nad pierwszym zagadnieniem wynika, że jest on bezwarunkowy i wystarczająco precyzyjny, aby mógł być przytaczany w postępowaniu przeciwko państwu. Osoba prywatna może dlatego powoływać się na ten przepis w postępowaniu przed sądem krajowym oraz, biorąc pod uwagę powyższe, jest oczywiste, że wszystkie organy administracji, także te zdecentralizowane, jak gminy, są zobowiązane do podporządkowania się temu przepisowi.

33. Odpowiedź na czwarte zagadnienie powinna dlatego brzmieć, że władze administracyjne, także władze gminne, podlegają tym samym obowiązkom jak sąd krajowy, jeżeli chodzi o stosowanie przepisu art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC oraz powstrzymywanie się od stosowania tych przepisów krajowych, które są sprzeczne z tym przepisem.

Decyzja dotycząca kosztów

Koszty

34. Koszty poniesione przez rząd hiszpański, rząd włoski oraz Komisję Wspólnot Europejskich, które przedstawiły Trybunałowi swoją interpretację, nie podlegają zwrotowi. Ponieważ postępowania te, o ile chodzi o strony głównego postępowania, są częścią postępowania toczącego się przed sądem krajowym, decyzja dotycząca kosztów należy do tego sądu.

Sentencja orzeczenia

W oparciu o te podstawy,

TRYBUNAŁ

w odpowiedzi na zagadnienia przedstawione przez Tribunale amministrativo regionale per la Lombardia we wniosku z dnia 16 grudnia 1987 r., ustala co następuje:

Art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305 zakazuje państwom członkowskim stosowania przepisów, które wymagają automatycznego odrzucenia ofert złożonych w ramach zamówień publicznych według kryterium arytmetycznego, zamiast zobowiązania zamawiających do stosowania procedury weryfikacji określonej w dyrektywie, dającej oferentowi możliwość przedstawienia wyjaśnień.

Stosując Dyrektywę Rady 71/305/EEC, państwa członkowskie nie mogą odstąpić w żadnym istotnym stopniu od postanowień art. 29 ust. 5 tej dyrektywy.

Art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305 zezwala państwom członkowskim żądać weryfikacji ofert, kiedy te wydają się być rażąco niskie, a nie tylko jeżeli są oczywiście rażąco niskie.

Władze administracyjne, także władze gmin, podlegają temu samemu obowiązkowi jak sąd krajowy, jeżeli chodzi o stosowanie postanowień art. 29 ust. 5 Dyrektywy Rady 71/305/EEC oraz powstrzymanie się od stosowania tych krajowych przepisów prawnych, które są z nimi sprzeczne.